

บันทึกข้อความ

139/
E นร 1416/02278

มอ.นร. ๑๙๖/๒๕๖๔

พ.ศ. ๒๕๖๔

๖๖๑.๑๖๖/๖๔

๑๒ พ.ค. ๒๕๖๔

๑๐.๐๗๙๖.

๖๖/ 5052/๖๔
๑๒ พ.ค. ๒๕๖๔

ส่วนราชการ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โทร ๒๔๗๐

ที่ ผชช.ทส. 109/2564

วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๔

นร 3619/18 นร.ท

๖๐๖๖๓

เรื่อง สรุปรายงานการประชุมคณะอนุกรรมการการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และผั่งน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔

มอ.นร. 1589 / 1๓ พค ๖๔

เรียน รธว. ผ่าน ผอ.ทส.

จากการประชุมคณะอนุกรรมการการพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ และผั่งน้ำ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ ในวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมน้ำปิง ชั้น ๔ สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติ โดยนายสรวิศ ชีวะประเสริฐ ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์น้ำ เป็นประธานอนุกรรมการแทนรองเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

ทั้งนี้การประชุมได้เสร็จสิ้นลงแล้วโดย รธว. เป็นคณะอนุกรรมการและได้มอบหมายให้ ผชช.ทส. (นางรดา รุจิณรงค์) เข้าร่วมประชุมแทน ตามเอกสารแก้ไขที่แนบ โดยมีข้อสรุปในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรมชลประทานในแต่ละด้าน ตามรายงานการประชุมที่ นร ๑๔๑๖/ว ๒๒๗๘ ของสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติดังนี้

๑. ด้านข้อมูลเพื่อนำเสนอในผั่งน้ำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

โดยศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติ สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ ICT สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๘) โดยการพัฒนากระบวนการข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน (Big data) มีระบบตรวจวัดและเตือนภัยครอบคลุมลุ่มน้ำหลัก โดยการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

ในการนี้ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ส่งข้อมูลสำหรับการเชื่อมโยงเพื่อสำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติใช้ในการจัดทำผั่งน้ำเรียบร้อยแล้ว โดยในที่ประชุมได้นำเสนอเกี่ยวกับข้อมูลในคลังข้อมูลน้ำแห่งชาติ ปี ๒๕๖๓ ซึ่งมีการเชื่อมโยงข้อมูลทั้งหมด ๑๑ หน่วยงานและหน่วยงานที่มีสถานีมากที่สุดลำดับที่ ๑ คือ กรมชลประทาน

* ๒. การกำหนดมาตรฐานรูปแบบข้อมูลอุตุ-อุทกวิทยาเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการน้ำ *

โดยสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดข้อมูลด้านอุตุ-อุทกวิทยา เพื่อนำมาประเมิน วิเคราะห์ และติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์น้ำในฤดูน้ำหลากและน้ำแล้งเพื่อการตัดสินใจ โดยมอบหมายให้กรมชลประทานเป็นหน่วยงานหลักด้านข้อมูลชุดที่ ๒ เรื่องของระดับน้ำท่าและปริมาณน้ำท่า ประกอบด้วยข้อมูลปริมาณน้ำท่า สถานีน้ำท่ามีทั้งหมด ๑๗๑ สถานี เป็นของกรมชลประทาน ๔๓ สถานีนอกนั้นเป็นของหน่วยงานอื่น ซึ่งเป็นชุดข้อมูลชุดที่ ๒ และข้อมูลชุดที่ ๓ เรื่องข้อมูลปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำ มีรายละเอียดข้อมูลคือ ปริมาณน้ำใช้การ ปริมาณน้ำไหลลงอ่าง ปริมาณน้ำระบาย และข้อมูลแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ในด้านการจัดเก็บข้อมูล ปัจจุบันการเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็น Real Time มีความสำคัญมากต่อการตัดสินใจที่จะนำมาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์ต่อไป

เกณฑ์การบริหารจัดการน้ำในอ่าง มีการจัดทำเกณฑ์ปฏิบัติการอ่างเก็บน้ำหรือ Rule Curve โดยมีการปรับปรุงเมื่อ ปี ๒๕๖๒ ได้เห็นขอบการกำหนดเกณฑ์ของสี่ประกอบด้วย ๓ สี่คือ สี่เขียวเป็นเกณฑ์ปกติ สี่เหลืองมีอยู่ ๒ ระดับคือ เฝ้าระวังมาก กับเฝ้าระวังน้อย เฝ้าระวังมากปริมาณน้ำจะอยู่ระหว่าง Upper Rule Curve (URC) เฝ้าระวังน้อยปริมาณน้ำจะอยู่ระหว่าง Lower Rule Curve (LRC) กับระดับเก็บกักต่ำสุด

(Dead Storage) ส่วนสีแดงจะแสดงเป็นวิกฤติน้ำคือ ปริมาณน้ำจะอยู่ต่ำกว่าระดับเก็บกักต่ำสุด และได้มีการจัดทำแผนดำเนินการในปี ๒๕๖๖

นายบุญสม ชลพิทักษ์ ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการน้ำแห่งชาติแจ้งว่า ได้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการจัดทำหลักเกณฑ์และมาตรฐานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้พิจารณาเลือกสถานีโทรมาตรต่าง ๆ ทั้งประเทศ เพื่อกำหนดเป็นสถานีหลักแห่งชาติ เพื่อให้ใช้ในการติดตามสถานการณ์น้ำร่วมกันทุกหน่วยงาน โดยสถานีหลักจะกำหนดช่วงเวลาในการวัดร่วมกัน มาตรฐานเครื่องมือที่อยู่ในสถานีหลักให้ set เป็นมาตรฐานเดียวกัน และหน่วยงานไหนที่ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานเห็นควรปรับปรุงให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งการจัดทำข้อมูลเพื่อให้สามารถบูรณาการข้อมูลร่วมกันได้ทุกหน่วยงานในปี ๒๕๖๖ โดยได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำหลักเกณฑ์ ปรับปรุง หรือติดตั้งสถานีหลัก โดยแบ่งเป็น ๓ เรื่องคือ

๑. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องปรับปรุงเกณฑ์การบริหารจัดการน้ำในอ่างเก็บน้ำให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลง

๒. ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาทบทวน ปรับปรุงสถานีตรวจวัดให้เป็นไปตามมาตรฐานตามที่คณะทำงานกำหนด

๓. ให้หน่วยงานกำหนดแผนการปรับปรุงและติดตั้งสถานีโทรมาตร ที่มีความจำเป็นที่จะต้องติดตั้งในพื้นที่เสี่ยงในอนาคต และให้มีการหารือและดำเนินการจัดทำแผนงานค่าของงบประมาณแยกตามรายหน่วยงานให้แล้วเสร็จในปี ๒๕๖๕

๓. ด้านการวิจัยเพื่อขับเคลื่อนแผนการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในภาคตะวันออก

โดยรศ.ดร.บัญญัติ ขวัญยืน อาจารย์ประจำภาควิชาวิศวกรรมชลประทาน ม.เกษตรศาสตร์ ได้นำเสนอผลการวิจัยการทรัพยากรน้ำในภาคตะวันออก ได้รายงานถึงอนาคตการจัดการน้ำในเขต EEC เขตลุ่มน้ำชายฝั่งตะวันออกในจังหวัดชลบุรีและบางส่วนของจังหวัดระยองจะเป็นเขตวิกฤติที่สุด จำเป็นต้องมีมาตรการประหยัดน้ำ เนื่องจากมีการใช้น้ำหนาแน่นและปัจจุบันน้ำในเขตลุ่มน้ำข้างเคียงถูกผันมาที่จุดนี้ และต้องหาแนวทาง Water Reuse และ Water Recycle อีกทั้งลุ่มน้ำบางปะกงช่วงรอยต่อระหว่างจังหวัดปราจีนบุรี-ฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นของโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาบางพลวงของกรมชลประทาน มีการใช้น้ำหนาแน่นและเกินศักยภาพของพื้นที่เช่นกัน ควรมีแนวทางในการลดการใช้น้ำในภาคการเกษตร และจากการวิจัยพบว่าปริมาณการใช้น้ำของทุเรียนมีปริมาณน้อยกว่าที่ชาวสวนต้องการใช้ และเมื่อทดลองให้น้ำแก่ทุเรียนน้อยกว่าที่เคยให้ในปี ๒๕๖๒-๒๕๖๓ แต่สูงกว่าความต้องการน้ำของทุเรียนพอประมาณพบว่าทุเรียนมีการเจริญเติบโตและให้ผลดีดั้งเดิม จึงสามารถลดการใช้น้ำในภาคการเกษตรได้ และจะขยายผลต่อเนื่องในปี ๒๕๖๔

การประเมินสถานภาพสมดุลน้ำจำเป็นต้องดำเนินการตามมาตรการ ๓Rs ได้แก่

- ลดการใช้น้ำ (reduce) โดยลดการใช้น้ำภาคการเกษตรประมาณร้อยละ ๑๐-๑๕ ลดการใช้น้ำภาคการอุตสาหกรรมประมาณร้อยละ ๒๕-๓๐ และภาคการอุปโภค - บริโภคและอื่น ๆ ประมาณร้อยละ ๒๐-๒๕

- นำน้ำกลับมาใช้ใหม่ (reuse)

- บำบัดน้ำเสียกลับมาเป็นน้ำดิบ (recycle)

อนาคต ๒๐ ปีข้างหน้า ลุ่มน้ำชายฝั่งทะเลตะวันออก จะมีความแปรปรวนของน้ำท่ามากขึ้นและจะแล้งรุนแรงขึ้น ระบบท่อผันน้ำเดิมและระบบท่อผันน้ำใหม่เช่น ท่อผันน้ำประแสร์-หนองค้อ-บางพระ จะสามารถบรรเทาการขาดน้ำได้ การพัฒนาแหล่งน้ำหลักเพิ่มเติม (โครงการอ่างเก็บน้ำคลองวังโตนดทั้ง ๔ อ่าง)

ได้แก่ อ่างเก็บน้ำคลองพวาใหญ่ อ่างเก็บน้ำคลองแก่งหางแมว อ่างเก็บน้ำคลองวังโตนด มีความจำเป็นเพราะจะสามารถผันน้ำผ่านท่อส่งน้ำประแสร์-หนองค้อ-บางพร ได้ปีละประมาณ ๗๐-๑๐๐ ล้าน ลบ.ม. โดยให้เน้นการผันน้ำในช่วงฤดูฝนเป็นหลัก และควรมีกฎเกณฑ์การทางกฎหมายที่สามารถช่วยเพิ่มการประหยัดน้ำ และกลไกและมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ได้แก่ ส่งเสริมให้เอกชนนำน้ำเสียที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ใหม่และระบบจ่ายน้ำ Recycle (แบบ PPP) ออกมาตรการลดภาษี เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ใช้บังคับหลักเกณฑ์การเก็บค่าน้ำที่มีอยู่ และแก้ไขหลักเกณฑ์ค่าน้ำให้สะท้อนความเป็นจริง

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำและลดการใช้น้ำเชิงพื้นที่

๑. การเพิ่มน้ำต้นทุน ประกอบด้วย

- การพัฒนาอ่างเก็บน้ำในเขต EEC เช่น โครงการอ่างเก็บน้ำคลองวังโตนด ต้องมีข้อตกลงที่แน่ชัดเนื่องจากมีการขยายพื้นที่ปลูกทุเรียนมีอัตราเพิ่มที่สูงมาก
- เพิ่มน้ำต้นทุนของอ่างเก็บน้ำคลองสิียด
- ให้มีระบบสูบกลับสำหรับรวบรวม side flow จากพื้นที่ท้ายอ่าง
- การเสริมฝายพับได้ที่ทางระบายน้ำล้น เช่น อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล และอ่างเก็บน้ำประแสร์ เป็นต้น
- การศึกษาและพัฒนาแหล่งน้ำบาดาลในพื้นที่ EEC

๒. การลดการใช้น้ำและบำบัดน้ำเสีย ประกอบด้วย จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง

๓. ปรับลดพื้นที่ชลประทานในอ่างเก็บน้ำคลองหลวงรัชชโลทร อ่างเก็บน้ำห้วยพระสทิง อ่างเก็บน้ำน่านฤดินทรจินดา เพราะจะเกิดการใช้น้ำภาคการเกษตรระหว่างทางทำให้น้ำไม่เพียงพอ

ข้อค้นพบจากกรณีศึกษาพื้นที่ระยองเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

- พื้นที่ที่เกิดประโยชน์สูงสุดคือ อำเภอแก่งหางแมว จังหวัดจันทบุรี
- มีการโค่นยางพารามาปลูกทุเรียนทำให้ต้องการน้ำเพิ่มขึ้น
- ความต้องการของเกษตรกรคือ การพัฒนาระบบท่อจากอ่างเก็บน้ำสู่พื้นที่เพาะปลูกและการจัดสรรน้ำของกลุ่มน้ำวังโตนด ที่สะท้อนความต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต
- ต้องดำเนินการให้บรรลุข้อตกลงเรื่องการจัดสรรน้ำในระยะเวลาอันสั้น

ข้อเสนอด้านนโยบายการบริหารจัดการน้ำ

- ต้องมีการใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย
  - เสนอให้สามารถปรับค่าน้ำให้สอดคล้องกับสภาวะการขาดแคลนน้ำเพื่อสะท้อนต้นทุนที่สูงขึ้น
  - การนำน้ำที่บำบัดแล้วกลับมาใช้ใหม่
  - รวบรวมน้ำทั้งจากการบำบัดของนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่ตอนบนเพื่อนำไปทิ้งทะเล
  - การผ่อนปรนให้โรงงานที่อยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมของรัฐ สามารถจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติมเพื่อนำมาใช้ในกรณีที่เกิดปัญหาขาดแคลนน้ำ
  - สนับสนุนให้เอกชนมาร่วมลงทุนกับรัฐ (PPP) ในการพัฒนาแหล่งน้ำต้นทุนและนำน้ำที่ผ่านการบำบัดกลับมาใช้ใหม่ ผ่านระเบียบของ EEC
  - ให้มีกฎหมายใหม่เพื่อกำหนดเขตพื้นที่อนุรักษ์น้ำ

ประธานโดยนายสรารุช ชีวะประเสริฐ แทนรองเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการสรุปประเด็นและจะมอบหมายให้หน่วยงานได้รับผิดชอบเป็นหน่วยงานหลัก และหน่วยงานใดเป็นหน่วยงานสนับสนุนเพื่อนำมาพิจารณาในการประชุมครั้งต่อไป และนำผลการวิจัยไปพิจารณาข้อดี ข้อเสีย และเสนอคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ เพื่อขับเคลื่อนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นางรดา รุจิณรงค์)
ผชช.ทส.

ผ่าน

(นายเอก ก้านสังวอน)
ผส.บค. รักษาการแทน ผอ.ทส.

๑๑ พ.พ. ๒๕๖๔

- มว

- สชบ. เพื่อ มว และ สชบ. ๒

- สชบ. เพื่อ มว และ สชบ. ๓

(นายเฉลิมเกียรติ คงวิเชียรวัฒน์)

๑๗ พ.ค. ๒๕๖๔

- ทพ

- เรียน สอท.บอ. สพท.บอ.

สทท.บอ.

เพื่อโปรดทราบและพิจารณา
มติคณะมนตรี ๒ ต่อไป

(นายธีระเทพ ดั่งสมบูรณ์)

ผส.บอ.

๑๘ พ.ค. ๒๕๖๔

เรียน สทท.บอ. และ สอ.บอ.
(สทท.บอ. ๒๐, สทท.บอ. และ
สอ.บอ. ภาค ๑-๔)

- เพื่อโปรดพิจารณาเสนอการกำหนด
มาตรฐานรูปแบบข้อมูลสถิติ (ระดับห้าและ
ปริมาณห้า) (สทท.บอ.) และ การปรับปรุง
สถิติการวัด/กำหนดแผนการปรับปรุงและ
ติดต่อสำนักบริหารการทะเบียน กรมการทะเบียน
ประชาชนเพื่อขอข้อมูลต่อไป

(นายอดิสร ดั่งสมบูรณ์)

ผอ.ทส.